

Protokoll 5/2021

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 3 maj 2021 kl. 13:30-16:00,
Möte via Skype

Övriga närvarande	Inga Varg Ordförande Katarina Borg Birgitta Bremer Elisabet Jermsten Anders Johnson Måns Lönnroth §§5-11 Helena Nilsson Lannegren Magnus Olausson §§6-11 Margareta Olofsson Martina Pereira Norrman Laila Reppen Peter Lundevall Sekreterare Monica Hector Protokollförare Susanne Höglin Handläggare Magnus Andersson Adjungerad Stina Bäckström Föredragande §6 Annika Lindgren Föredragande §8
Justerare	Margareta Olofsson
Datum för justering	
Paragraf	§§1-11
Protokollförare	Monica Hector

§ 1

Dagordning samt val av justerare

Beslut

Valdes ledamot M Olofsson att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts att ärenden upptas i ordningen: 1-6, 9, 6-8, 10-11.

§ 2

Nästa sammanträdesdag

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder måndag 31 maj 2021, kl.13.30.

§ 3

Nästa delegationssammanträde

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder måndag 17 maj 2021, kl.13.30.

§ 4

Protokoll fört vid sammanträde 2021.04.12

Beslut

Anmäldes att protokoll fört vid Skönhetsrådets ordinarie sammanträde 2021.04.12 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5

Anmälningar för kännedom

Anmälda handlingar

- Miljöstation på kajen invid Norr Mälarstrand 20, svar med e-post
- (Signerad) Liljeholmen 1:2, yttre ändring av dricksvattenreservoar, renovering, byte av tak, 2021-01422-575
- (Signerad) Hästskon 12, uppförande av pergola på tak, 2021-01582-575
- (Signerad) Humlegården 57, fasadbelysning på f.d. Eden Hotell och Läkarhuset, 2021-03254-575

- Stockholmsverken, skylt, ny e-post
- Samrådsyttrande om Hasselbacken, från Djurgårdens hembygdsförening
- Nybygge i Ålsten, svar med e-post
- Utbyte av port i postmodernistisk stil, svar med e-post
- Förarsätet 14 i Örby, rivning av befintliga byggnader. Svar med e-post samt SR 2021/61 bifogad
- Hovings malmgård, information om nytt bebyggelseförslag. Svar med e-post
- Stallmästargården, svar med e-post
- Hur tänker ni? - svar med e-post
- Fågeltrapper på tak, svar med e-post
- Wingårdhs nya byggnad på Djurgården, svar med e-post samt SR 2015-0076 bifogad
- Medborgarförslag Östermalmstorg, svar med e-post
- Kylfacket 1 m.fl. (Slakthusområdet, etapp 1), meddelande om antagande, 2017-02397
- Neonskylt på 1880-tals fasad, svar med e-post
- (Signerad) Skansen 23, uteservering, altan med glasräcke och pergola, 2021-04226-575
- Lövholmen, svar med e-post samt SR 2018/97 bifogad
- Skärgårdsskogen i Skarpnäck, motförslag. Svar med e-post samt SR 0391-2015 bifogad
- (Signerad) Neapel 3, ljusanordning, effektbelysning, 2021-04650-575
- Slitna flaggor Tekniska Nämndhuset, e-post vidarebefordrad till stadsbyggnadskontoret
- Fasad Stadsgården Vikingline, svar med e-post
- Minnesplats för Tim Bergling/Avicii i Humlegården, svar med e-post
- Byggnaden vid Djurgårdsbrons brofäste, svar med e-post
- (Signerad) Köttmånglaren 33, nybyggnad av parhus, 2020-17362-575
- Den nybyggda restaurangen vid Djurgårdsbron, svar med e-post
- Ny restaurang vid Djurgårdsbron, svar med e-post
- Varför försvarar Skönhetsrådet betongbunkrar? Svar med e-post

§ 6**Johanneshov 1:1, Slakthusområdet etapp 2C, förslag till detaljplan, 2019-04267**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Johanneshov 1:1, Slakthusområdet etapp 2C, förslag till detaljplan, 2019-04267. Stina Bäckström, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2021/111

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har utarbetat ett planförslag för fastigheten ifråga med syfte att möjliggöra en gymnasieskola för cirka 800 elever och 110 personal vid den så kallade Fällan i Slakthusområdet. Skolan i fem våningar avses framträda som en offentlig byggnad. Skolbyggnaden saknar skolgård. Planen möjliggör även en utbyggnad av en ny gata i förlängningen av Bolidenvägen. Befintlig stadsplan från 1946 anger industri. På fastigheten som saknar naturvärden står en lägre verksamhetsbyggnad uppförd 2004 som planeras att rivas.

Slakthusområdet är en del i den nya Söderstaden vilken enligt översiktsplanen är en del av centrala stadens utvidgning. Det är ett stadsutvecklingsområde som avses utvecklas till en tät, mångfunktionell och livlig stadsmiljö. Enligt ett planprogram ska området rymma cirka 4 000 bostäder och 10 000 arbetsplatser. Slakthusområdet som etablerades i början av 1900-talet inrymmer flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader som ska bevaras. Stadsbyggnadsnämnden godkände 2017 planprogrammet för Slakthusområdet.

Det synes enligt Skönhetsrådet rimligt att ett sådant stort utvecklingsområde som Slakthusområdet i gott kollektivtrafikläge även inrymmer en gymnasieskola. Skolbyggnaden får enligt planbeskrivningen en ”rationell huskropp”. Byggnadens yttre är schematiskt beskrivet varför den enligt handlingarna kommer att presenteras närmare i granskningsskedet. Skönhetsrådet har därför i detta skede svårigheter att bedöma själva gestaltningen. En gestaltningsidé, hämtat från närliggande verksamhetsbyggnader, som är värd att arbeta vidare med är de ”vågformade” fönsterpartierna i den nedersta och översta våningen. Även sittplatserna kring bottenvåningen är en sympatisk idé.

Gymnasieskolan ska enligt planbeskrivningen tydligt framträda som offentlig byggnad och gestaltningen ska spegla dess innehåll. Rådet delade den inställningen. Samtidigt framförs att behovet av skolan kan förändras. Planförslaget medger därför en flexibel användning till kontor med centrumändamål i bottenvåningen. Rådet förutsatte att denna flexibilitet inte slätar ut ambitionen att skapa en kvalitativt utformad byggnad.

Skolan presenteras som en byggnad i fem våningar med den översta våningen indragen men genom att våningarna är generellt förhöjda motsvarar husets höjd ett sju till åtta våningar högt bostadshus. Skalförskjutningen är radikal i förhållandena till de närliggande blåklassade kulturhistoriska byggnaderna. Det finns en uppenbar risk att som stadsmuseet också påpekar, skolan dominerar platsen och närliggande blåklassade byggnader, vilket vore olyckligt. I startpromemorian för ärendet framförs att ”Det är viktigt att skolan utformas med stor hänsyn till den omkringliggande kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen”.

Den översta våningen av skolbyggnaden ska dras tillbaka två meter vilket ”visar närliggande villabebyggelse i väster respekt”. Villorna står på den grönklädda bergshöjden väster om gymnasiebyggnaden. I den antikvariska konsekvensanalysen framförs att byggnaden i väster vetter mot en bergsvägg ”i ungefär samma höjd och upplevs därför inte på samma sätt som hög åt detta håll”. I själva verket höjer sig skolhuset uppskattningsvis 15 meter över bergskanten och lär få ett påtaglig inverkan på bergsskärningen och bakomliggande grönstråk och villor.

Skönhetsrådet ansåg att det framförallt finnas anledning att reflektera över det faktum att staden och tomträttshavaren planerar för en gymnasieskola som praktiskt taget helt saknar vistelseytor utomhus, skolgård på äldre svenska, för eleverna. Detta planeras ske i ett stort nytt område och inte i en trång innerstadsmiljö. Skolan förses med en 90 kvadratmeter stor terrass för de 800 eleverna och 110 i personalen. Det framförs att ”Terrassen är viktig då skolan i övrigt saknar utevistelser inom egen fastighet”. Rådet konstaterade att varje elev därmed erbjuds drygt en kvadratdecimeter terrassyta. I övrigt hänvisas eleverna till parker och andra platser i området. Utevistelse bör uppmuntras för såväl rekreation som undervisning. I sammanhanget bör nämnas att Stadsbyggnadsnämnden uttalade i samband med behandlingen 2017 av programmet för Slakthusområdet att det i den fortsatta planeringen var viktigt att stadsdelens skolgårdar blev tillräckligt stora och utformades på ett omsorgsfullt sätt. I föreliggande planärendes Start-promemoria som godkändes av stadsbyggnadsnämnden 2019, står det ordagrant ”Skolbyggnadens bebyggelsehöjd föreslås vara fyra till fem

våningar med tillhörande skolgård på cirka 1000 kvm”. Någonstans försvann skolgården utan förklaring.

Rådet konstaterade att nordväst om skolbyggnaden finns obebyggd mark och något planarbete är inte påbörjat. Skulle intresset för elevernas möjligheter till utevistelse varit större hade den marken kunnat planeras som skolgård istället för tilltänkt framtida bostadsbebyggelse. Det är knappast rimligt att skoleleverna ska använda gator, torg och parker som skolgårdar. Ett redan i planeringsskedet inbyggt konfliktskapande perspektiv med andra nyttjare. Prioriteringen i exploateringskalkylen får anses som tydlig.

Sammantaget välkomnade rådet en välgörande satsning på en ny gymnasiebyggnad med arkitektoniska ambitioner i ytterstaden. Rådet fann samtidigt att i ett spännande och framtidsorienterat utvecklingsområde som Slakthusområdet, har exploateringsintressena dominerat skolplaneringen. Gymnasiebyggnaden har emellertid tilldelats en för trång tomt. Utrymme för en skolgård kan förslagsvis sökas på den ännu ej bebyggda tomten i nordväst.

Handlingar i ärendet

- SR 2021/111-3 Samrådsbrev
- SR 2021/111-8 Plankarta
- SR 2021/111-7 Planbeskrivning
- SR 2021/111-2 Trafikutredning
- SR 2021/111-4 Resplan etapp 2c, ny gymnasieskola i Slakthusområdet
- SR 2021/111-5 PM geoteknik
- SR 2021/111-6 Arkitekturbilaga
- SR 2021/111-9 Bullerutredning
- SR 2021/111-12 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2021/111-10 Dagvattenutredning
- SR 2021/111-11 Barnkonsekvensanalys

§ 7**Rådet: Nedhuggna träd Djurgården, ärende initierat av Birgitta Bremer**

Upptogs till behandling ärende initierat av ledamot B Bremer angående nedhuggna träd på Djurgården.

SR 2021/108

Beslut

Tackade ordförande Magnus Andersson för informationen.

Lades ärendet till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Slottsfogde Magnus Andersson, Kungliga Djurgårdens förvaltning och adjungerad ledamot i Skönhetsrådet, redogjorde för ärendet.

Djurgårdsförvaltningen har ansett sig tvungna att fälla ett antal stora träd inom Nationalstadsparken p.g.a. skador som torkan sommaren 2018 åsamkat, angrepp av granbarkborre samt almsjuka. Torkan drabbade i första hand stora björkar hårt. Magnus Andersson poängterade att Kungliga Djurgårdens förvaltning har ett tätt samarbete med Länsstyrelsen. Åtgärder som rör träd med en diameter som överstiger 40 cm måste anmälas till Länsstyrelsen. Förvaltningen lägger den yttersta vikt vid att varje träd som fälls verkligen är motiverat.

Vid Rosendals slott har förvaltningen ett pågående projekt som syftar till att restaurera slottsparken med ambitionen att återskapa parkens utseende och de gångvägar och planteringar som fanns vid tillkomsttiden på 1800-talet. Restaureringsarbetet har börjat på försök väster om slottet där träd och sly fällts vilket inneburit att man återigen kan se vattnet från parken. Nästa steg blir att förvaltningen tar sig an området öster om slottet. Liknande tankar om parkrestaurering finns även för Friesens park och Djurgårdsbrunns brunnsplan. Djurgårdsförvaltningen behöver även ta bort mer sly i ekbestånden, vilket är nödvändigt för att upprätthålla en god miljö för träden ifråga. I förvaltningens uppgifter ligger också att återplantera och nyplantera träd. I synnerhet finns behov av att ersätta enskilda träd i alléplanteringar. För alla dessa miljöer har förvaltningen fått bidrag från Länsstyrelsens medel för Nationalstadsparken.

§ 8**Landsknekten 4 och 22, förslag till detaljplan, 2018-13333**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Landsknekten 4 och 22, förslag till detaljplan, 2018-13333. Annika Lindgren, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2021/99

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka planförslaget med erinran om fasad- och takbearbetning, komplementsbebyggelse och grönska längs med gatan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag i syfte att möjliggöra bebyggelse för bostäder och centrumändamål som bidrar till att utveckla Johan Skyttes Väg som stadsrum och sammankopplande stråk med bland annat Älvsjö centrum. Förslaget innehåller cirka 30 bostäder samt ytor för en eller flera lokaler för centrumändamål. Byggnaden är vinklad, med två sammankopplade volymer i tre våningar och inredd vind mot Johan Skyttes Väg, samt tre radhus i två våningar med inredd vind mot Segervägen. Parkering sker i garage under mark. Sammanlagt 85 kvm komplementbyggnader tillåts på gården. Planområdet består av två uppvuxna trädgårdar bebyggda med var sitt enfamiljshus från 1922. De avses rivas.

I översiktsplanen beskrivs Johan Skyttes Väg som en lokalgata som, genom att bland annat tillföras flerbostadshus avses omvandlas till stadsgata. Syftet är att skapa ökad blandning och levande stadsrum. Parallellt med planförslaget prövas nya detaljplaner för flerbostadshus i ytterligare tre projekt i området. Älvsjö station ligger drygt 300 meter från planområdet. En ny tunnelbanelinje liksom Spårväg Syd planeras också till Älvsjö.

Aktuella fastigheter ligger inom området Älvsjö villastad, ett område som är utpekad som en kulturhistoriskt värdefull miljö i Stadsmuseets klassificeringskarta. De enskilda byggnaderna på Landsknekten 4 och 22 är inte klassificerade. Området har ett högt

planhistoriskt värde som en stadsdel i huvudsak utförd enligt intentionerna i Per Olof Hallmans plan från 1921.

Mellan Sjättenovembervägen och Älvsjövägen har Johan Skyttes Väg numera en tämligen brokig byggnadskaraktär med främst en blandning av villor och flerfamiljshus i upp till fyra våningar. I början av 2000-talet uppfördes sju radhusliknande flerbostadshus i kvarteren Kavelbron, Hillebarden och Landsknekten. Byggnaderna uppfördes inom ramen för befintliga detaljplaner.

Skönhetsrådet konstaterade att ett genomförande av detaljplanen kommer att förändra platsen. Två välhållna och karaktärsskapande hus och villatomter ersätts av högre bebyggelse. Rådet beslut i planförslaget vilar dels på redan genomförda och planerade förändringar inom triangeln Älvsjövägen, Johan Skyttes väg och Sjättenovembervägen och dels på stadsbyggnadskontorets bedömning att en liknande utveckling längre in i villaområdet inte är jämförbar eller sannolik. Johan Skyttes väg utgör gränslandet till den välbevarade södra delen av Älvsjö villastad. Där uteslöt rådet framtida rivningar av villor som ersätts med flerbostadshus. Det är ett område med tonvikt på villor från 1910-talet i nationalromantisk stil. Området är av stadsmuseet klassats som kulturhistoriskt värdefull miljö.

Skönhetsrådet stödde de gestaltungsprinciper som utarbetats vid förnyelse av bebyggelse längs med Johan Skyttes väg. Den föreslagna bebyggelsen anpassar sig till den 2-4 våningsskala som råder i närområdet. Viktiga karaktärsdrag som färgsättning, fasadmaterial, sadeltak och takkupor anknyter till platsens bebyggelsetradition och regleras i plankartan. Idag präglas gatan av gröna förgårdar. Rådet ansåg att sådana även arrangeras för föreliggande planområde alternativt att gatan förses med trädplantering. Rådet ville vidare framhålla att föreslagen kompletteringsbebyggelse på sammantaget 85 kvadratmeter helt bör utgå eller reduceras väsentligt. Den lilla gårdsytan för 30 bostäder är redan liten och bör inte reduceras ytterligare. Rådet önskade en bearbetning av volymen för att minska det dominerande intrycket, exempelvis genom mera grönska mot gatan och ett nättare tak. Gestaltningen bedömdes som något slätstruken och bör vidareutvecklas med en större detaljeringsgrad.

Handlingar i ärendet

- SR 2021/99-2 Samrådsbrev
- SR 2021/99-14 Plankarta
- SR 2021/99-11 Planbeskrivning
- SR 2021/99-3 Trafikbullenutredning
- SR 2021/99-4 Protokollsutdrag 2021-03-11 § 25
- SR 2021/99-5 Protokollsutdrag 2021-02-04 § 28

- SR 2021/99-6 PM Geoteknik 1
- SR 2021/99-7 PM Geoteknik 6
- SR 2021/99-13 Illustrationsmaterial
- SR 2021/99-8 PM Geoteknik 5
- SR 2021/99-9 PM Geoteknik 4
- SR 2021/99-10 PM Geoteknik 3
- SR 2021/99-12 PM Geoteknik 2
- SR 2021/99-15 Dagvattenutredning

§ 9

Lejongapet 15, förslag till detaljplan, 2020-10973

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Lejongapet 15, förslag till detaljplan, 2020-10973. Sekreteraren redogjorde för ärendet. SR 2021/112

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag som syftar till att ge planstöd för befintlig bostad samt pågående förskole- och kontorsverksamheter som är inrymda i en byggnad i tre våningar från 1920-talet. Idag medges enligt befintlig detaljplan från 1946 endast bostadsanvändning. Planområdet utgörs av en villatomt med träd om ca 770 kvm förhöjd sett från Svandammsvägen och Tegelbruksvägen.

Förskolan om cirka 200 kvadratmeter huserar i en tillbyggnad i ett plan tillkommen på 1970-talet. Tillbyggnadens takterrass nyttjas för bostadshusets övriga brukare då förskolan använder större delen av markytan. Förskoleverksamheten omfattar 25 barn. Enligt planhandlingarna är förskolor av det mindre slaget väldigt sällsynta men ”oerhört eftertraktade bland områdets småbarnsföräldrar”. Förutom förskolans egen ”tomt” om cirka 220 kvadratmeter nyttjar barnen närliggande parker. Verksamheten har tidsbegränsat lov till slutet av 2023.

Skönhetsrådet såg det som en kvalitet att det finns mindre förskolor som ett komplement till de allt större nya förskolorna. Samtidigt är förskolegården de facto liten. Med hänsyn till grannarna inom Lejongapet 16 vid Tegelbruksvägen nyttjas inte ca 150 kvm gård.

Rådet tycker det vore rimligt att åtminstone en del av den ytan används som förskolegård och att ett bullerplank vid behov kunde sättas upp mot grannfastigheten. Samtidigt skulle det kunna prövas i det fortsatta planarbetet - och ges planstöd - om carportens tak skulle ges en sådan bärighet att förskolan kunde expandera på denna yta om 35-45 kvm. En möjlighet är även att minska antalet barn. Med anledning av förskolans upphöjda läge i förhållande till gatan vore det även välgörande om ett bullerplanks övre del förses med en transparent del för att inte avskärma byggnaden i detta exponerade hörnläge.

Handlingar i ärendet

- SR 2021/112-2 Samrådsbrev
- SR 2021/112-3 Plankarta
- SR 2021/112-4 Planbeskrivning
- SR 2021/112-5 Mätprotokoll Radon
- SR 2021/112-6 Bullerutredning
- SR 2021/112-7 Barnkonsekvensanalys 2
- SR 2021/112-8 Barnkonsekvensanalys 1

§ 10

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Informerade sekreteraren om att bygglovsansökan avseende Mälarterrassen, Slussen, nu har remitterats rådet. Ärendet kommer att behandlas på delegationssammanträdet 17 maj. Handlingarna kommer att publiceras internt på Meetings plus så snart kansliet har tillgång till dessa.

Kansliet har i sociala medier samt via e-post fått såväl frågor som synpunkter på Liljevalchs tillbyggnad. Byggnaden ifråga är ännu inte färdigställd så sekreteraren ansåg att det kan finnas skäl att vänta med utvärdering tills det går att ta ställning till tillägget. Kansliet kommer att skicka ut underlaget rådet hade att ta ställning till vid plansamrådet samt yttrandet över detsamma inför en diskussion och utvärdering av resultatet i rådet.

§ 11
Övriga frågor

Sammanfattning av ärendet

Informerade kansliet om att även årets utflykt och middag ställs in. Förhoppningsvis går detta att genomföra under hösten, kansliet återkommer i frågan.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
INEZ MARGARETA,OLOFSON	2021-05-07
Inga Margareta,Varg	2021-05-07
MONICA,HECTOR	2021-05-07
Peter Lars Owe,Lundevall	2021-05-07